

BOEKBESPREKING.

M. VAN DEN BROEK en P. J. SCHENK,
 „Ziekten en Beschadigingen der Tuinbouw-
 gewassen”: deel Ib (Dierlijke en Plantaardige
 Parasieten in boomkwekerijen, bloemiste-
 rijen en tuinen), deel II (Cultuurmaatregelen,
 Bestrijdingsmiddelen en -methoden); 4e druk
 1925. Groningen, J. B. WOLTERS' Uitgevers-
 maatschappij.

Op blz. 127—131 van dezen jaargang kondigde ik de ver-
 schijning van deel Ib van dit werk aan en reeds nu ontving ik
 ook de andere deelen van „Ziekten en Beschadigingen der
 Tuinbouwgewassen” ter aankondiging. Deel Ib is 349 bladzijden
 groot, bevat 190 figuren en kost f 3.50, terwijl deel II een om-
 vang van 250 bladzijden heeft, geïllustreerd is door 96 figuren
 en verkrijgbaar tegen den prijs van f 2.50.

De indeeling van Deel Ib is dezelfde als die van Deel Ia;
 sommige gedeelten van den tekst zijn in deze twee deeltjes zelfs
 gelijklopend. Zoo zijn ook eenige onjuistheden en minder
 juiste uitdrukkingen, waarop ik in mijne bespreking van deel
 Ia de aandacht vestigde, in deel Ib onveranderd gebleven. Reeds
 bij mijne bespreking van het eerstgenoemde deel noemde ik
 het eene leemte, dat de plakker (*Liparis dispar*) en de bastaard-
 satijnvlinder (*Liparis chrysorrhoea*) daar niet werden besproken;
 maar ook in deel Ib worden deze twee soorten niet behandeld,
 terwijl toch deze beide insekten zoo gemakkelijk met de boompjes
 uit boomkwekerijen naar elders kunnen worden vervoerd en
 het reeds daarom hoogst noodig is, dat de boomkweekers en zij, die
 later dit vak willen uitoefenen, ermee bekend zijn. Ofschoon
 ik bij het doorbladeren ook van dit deel verschillende opmer-
 kingen maakte, kan mijn oordeel ook hier in 't algemeen
 gunstig zijn. Het bevat een schat van kennis, van groot belang
 voor boomkweekers en bloemisten en voor hen, die een dezer
 twee bedrijven willen gaan uitoefenen, ook voor de eigenaars
 van tuinen en tuinbazen.

Deel II behandelt de bestrijding van beschadigingen en ziek-
 ten der tuinbouwgewassen. Het is ingedeeld in de hoofdstukken:
 1. bestrijding door de cultuur; 2. biologische bestrijding; 3. tech-
 nische bestrijding.

Onder het hoofd „Bestrijding door de cultuur” worden ver-

schillende onderwerpen behandeld, die wèl van 't hoogste belang zijn, maar eigenlijk onder *dit* hoofd minder goed thuis behooren. Men vindt er besproken: degeneratie, ouderdomstheorie, den invloed van de gebruikte zaden en stekken, dien van den bodemtoestand (dichtslibbing van den bodem, verkeerde structuur van den grond, giftige stoffen in de bouwvoor, zuurgraad in de bouwvoor, grondverversching, grondontsmetting), den invloed van het water (gebrek en overvloed van water, gieten en besproeien, verzuren van den potgrond), den invloed van de voeding, van het licht, van de lucht (gebrek aan lucht, te droge lucht, te groot watergehalte der lucht), van de temperatuur (te lage en te hooge temperatuur), van eventueele wonden, veroorzaakt o.a. door ringen, enten, oculereen en snoeien, en den invloed van onkruid.

Dan volgt eene zeer uitgebreide behandeling van de biologische bestrijding (blz. 97—143), waarin, na eene korte algemeene inleiding, de zoogenaamde „nuttige dieren” zeer uitvoerig, de in schadelijke dieren parasiteerende draadzwammen en bacteriën beknopt worden besproken.

Vervolgens komt de technische bestrijding aan de beurt: eerst de beschuttingsmiddelen (het aanbrengen van omheiningen, greppels, koolkragen, het omhullen van vruchten, entloten, enz., het overspannen van zaadbedden, het bestrijken van boomstammen met Leinewebersche pap, het behandelen van het uit te zaaien zaad met teer of menie, enz. enz.); daarna de mechanische bestrijdingsmiddelen (het verzamelen van schadelijk gedierte, staaldraadborstels, rupsenfakkels, heet water, lokmiddelen, o.a. vangbanden, verder sproeimachines en verstuivers, enz.); ten slotte de chemische bestrijdingsmiddelen (fungiciden als Bordeauxsche, Bourgondische, alkalische, perocid-, Californische pap, solbar, Scottsche pap, zwavel, ijzervitriool, formaline, uspulun, germisan, pyoctanine, salicylzuur, — insecticiden als carbolineum, phenol, lysol, creoline, petroleum, zeep, tabak, brandspiritus, XL.All, zwavel, kalk, phosphorus, strychnine, zeliopraeparaten, Parijsch groen, Uraniagroen, loodarsenaat, bariumchloride, blauwzuurdamp, cyankalium, benzine, insektenpoeders, enz. enz.).

Velen zullen het met mij betreuren, dat de wettelijke voorschriften, die hier te lande van kracht zijn met het oog op het sparen van nuttige diersoorten en met het oog op de wering en bestrijding van schadelijke dieren en plantenziekten, welke wettelijke voorschriften in de vorige drukken waren opgenomen, geheel uit den vierden druk zijn verdwenen.

Zonder twijfel zal het werk van de heeren VAN DEN BROEK

en SCHENK over „Ziekten en Beschadigingen der Tuinbouwgewassen” ook in den vierden druk veel nut stichten. Dat de schrijvers geheel op de hoogte van de praktijk zijn, is het werk natuurlijk zeer ten goede gekomen.

J. RITZEMA Bos.

BEKNOPTTE AANTEEKENINGEN OP PLANTEN- ZIEKTENKUNDIG GEBIED.

69. Het nut van de mieren. Dr. H. EIDMANN te München heeft in den „Anzeiger für Schädlingkunde”, 1925, Heft 8, blz. 85—89, de oeconomische beteekenis der mieren nagegaan en komt tot de conclusie, dat zij meestal veel meer nut doen dan schade. Oorspronkelijk zijn alle mieren carnivoren; maar sommige soorten hebben hare roofzuchtige natuur geheel of ten deele verloren, terwijl zij zich gingen bezig houden met de teelt van bladluizen of van zwammen, die geheel of grootendeels in hare behoefte aan voedsel voorzien. Terwijl in Midden-Europa wél bladluizen-telende mieren voorkomen, die daardoor onder bepaalde omstandigheden schadelijk kunnen worden, zijn de zwammen-telende mieren tot de tropen beperkt. Deze hebben voor de bereiding van het substraat, waarin zij hare zwammen telen, bladeren noodig, waarvan zij boomen of andere planten berooven. Op deze wijze brengen bijv. de in Zuid-Amerika levende *Atta*-soorten soms zeer groote schade teweeg. Daar tegenover staat, dat in de tropische streken ook roofmieren in gróote massa's voorkomen, die een groote rol spelen doordat zij bouwlanden en bosschen en ook de woningen van allerlei schadelijke insecten bevrijden.

In China heeft men reeds sedert overoude tijden van de vraatzucht der mieren nut weten te trekken voor den landbouw. In het akkerbouw-distrikt Kwangtun is men n.l. de bekende wevermier (*Oecophylla smaragdina*) voor dit doel gaan aanwenden. De wevermier is zelve niet in staat, spinsel te produceeren, maar hare larven bezitten zeer sterk ontwikkelde spinklieren. Deze larven nu gebruiken de wevermieren als weefspoel om bladeren van boomen aan elkaar te spinnen en op deze wijze nesten te vervaardigen, waarin zij overwinteren. In verschillende streken van China nu, die te koud zijn voor de wevermieren om er te overwinteren, haalt men in 't voorjaar deze nesten, vóór de mieren haren winterslaap hebben beëindigd en hare woning gaan verlaten, uit warmere streken en hangt ze in de takken der ooftboomen op; terwijl men door het aanbrengen van lijmbanden